

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE

Elaborarea unei Carte a drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a fost decisă la Consiliul European de la Köln, din 3-4 iunie 1999. Aceasta trebuia să “regrupeze drepturile fundamentale în vigoare din Uniunea Europeană, astfel încât să le confere o mai mare vizibilitate și care să marcheze importanța lor excepțională”.

Adoptarea unei Carte este mai întâi de toate un mesaj politic al celor 15 State Membre¹ către cetățeni, reafirmînd drepturile fundamentale care stau la baza construcției europene.

ELABORAREA ȘI ADOPTAREA CARTEI

Proiectul de carte a fost redactat de către o Convenție compusă din 62 de membri: 15 reprezentanți ai șefilor de stat sau de guvern, 30 de reprezentanți ai parlamentelor naționale (cîte doi din fiecare stat membru), 16 reprezentanți ai Parlamentului European și un reprezentant al Comisei Europene.

La lucrările convenției, au asistat, în calitate de observatori, doi reprezentanți ai Curții de Justiție și ai Consiliului Europei. În plus, au fost audiați membri ai Comitetului Economic și Social, ai Comitetului Regiunilor, Ombudsmanul European, reprezentanți ai țărilor din Europa Centrală și de Est, experți și reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale.

Societatea civilă a fost îndelung consultată, mai ales prin intermediul unui site internet care a adunat contribuțiile numeroaselor asociații sau grupuri.

Proiectul de Carte a fost adoptat de către Convenție la începutul lunii octombrie 2000. Consiliul European de la Biarritz, din 13-14 octombrie 2000, a aprobat, în unanimitate proiectul și l-a înaintat Parlamentului European și Comisiei Europene.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a fost proclamată de președintele Comisiei Europene, președintele Parlamentului European și al Consiliului, urmare a Consiliului European de la Nisa din 7 decembrie 2000.

¹ La vremea respectivă, Uniunea Europeană avea 15 state membre: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Portugalia, Spania și Suedia.

DREPTURILE FUNDAMENTALE

Preambulul Cartei face cunoscut faptul că *“Uniunea se întemeiază pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității; ea se sprijină pe principiul democrației și principiul statului de drept. [...] Ea situează persoana în centrul acțiunii sale, instituind cetățenia Uniunii Europene și creând un spațiu de libertate, securitate și justiție.”*

Drepturile pot fi grupate pe trei axe:

- *drepturi civile*: drepturile omului și drepturile procedurii juridice, precum cele garantate de **Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, semnată la Roma, pe 4 noiembrie 1950, sub egida Consiliului Europei;

- *drepturi politice* care sunt specifice cetățeniei europene stabilită prin tratate;

- *drepturi economice și sociale*, enunțate de **Carta drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor**, adoptată, în 1989, de către statele membre ale Comunităților Europene, cu excepția Marii Britanii, care a semnat acest document în 1998.

În Cartă, drepturile sunt clasate în 6 capitole, după cum urmează:

Cap. I – Demnitatea

Cap. II – Libertățile

Cap. III – Egalitatea

Cap. IV – Solidaritatea

Cap. V – Cetățenia

Cap. VI – Justiția

Pe lângă acestea, Carta include un al șaptelea capitol, care enunță dispozițiile generale. În total, Carta are 54 de articole.

Capitolul I – Demnitatea include: demnitatea umană, dreptul la viață, dreptul la integritatea persoanei, interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, interzicerea sclaviei și a muncii forțate.

Capitolul II – Libertatea include următoarele drepturi și libertăți:

– dreptul la libertate și la securitate, respectarea vieții private și de familie, protecția datelor cu caracter personal, dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie, dreptul la

educație, dreptul la muncă, dreptul de proprietate, dreptul la azil, protecția în caz de expulzare și extrădare;

– libertatea de gândire, de conștiință și libertatea religioasă, libertatea de exprimare și de informare, libertatea de întrunire și de asociere, libertatea artelor și științelor, libertatea profesională, libertatea de a desfășura o activitate comercială.

Capitolul III – Egalitatea conține prevederi privind: egalitatea în drepturi, nediscriminarea, diversitatea culturală, religioasă și lingvistică, egalitatea între femei și bărbați, drepturile copilului, drepturile persoanelor în vârstă, integrarea persoanelor cu dizabilități.

Capitolul IV – Solidaritatea include articole despre: dreptul lucrătorilor la informare și consultare în cadrul întreprinderilor, dreptul de negociere și de acțiune colectivă, dreptul de acces la serviciile de plasament, dreptul la protecție în cazul concedierii nejustificate, dreptul la condiții de muncă corecte și echitabile, interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la muncă, viața de familie și viața profesională, securitatea socială și asistența socială, ocrotirea sănătății, accesul la serviciile de interes economic general, protecția mediului, protecția consumatorilor.

Capitolul V – Cetățenia conține articole care prevăd: dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European, în cadrul alegerilor locale, dreptul la o bună administrare, dreptul de acces la documente, dreptul de a sesiza Ombudsmanul European, dreptul de petiționare, libertatea de circulație și de ședere, protecția diplomatică și consulară.

Capitolul VI – Justiția prevede: dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare, principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor, dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune.

STATUTUL CARTEI

Când statele membre ale Uniunii Europene au lansat ideea redactării unei Carte a drepturilor fundamentale, nu i-au fixat și statutul. Acest trebuia să fie examinat ulterior, când textul ar fi fost definitiv adoptat, întrebarea fiind de a ști dacă ea trebuia să fie integrată în tratate, ceea ce i-ar fi conferit o valoare juridică constrângătoare pentru statele și instituțiile comunitare. La Consiliul European de la Nisa s-a decis neîncorporarea Cartei în tratate, ci examinarea problemei statutului juridic în cadrul dezbaterilor deschise pe 1 ianuarie 2001 privind viitorul Europei.

Carta Drepturilor Fundamentale a fost încorporată în Constituția Europeană. În urma respingerii prin referendum, în Franța și în Olanda, în 2005, și a perioadei de reflexie de doi ani, pe 23 iunie 2007, șefii de stat sau de guvern, reuniți în Consiliu European, au decis convocarea unei noi conferințe interguvernamentale, în vederea elaborării unui Tratat de reformă, până la sfârșitul anului 2007.

Pentru detalii, accesați http://europa.eu/institutional_reform/index_en.htm

Adrese utile:

- site-ul Consiliului Uniunii Europene – politica UE în domeniul drepturilor omului
www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=822&lang=en
- site-ul Parlamentului European (prezentarea Convenției, contribuții ale societății civile, texte de referință)
www.europarl.europa.eu/charter
- site-ul “Europa ta. Drepturile tale” http://ec.europa.eu/youreurope/index_en.html